

## 8. Sınıf Liselere Geçiş Sınavı (Hazırlayan: Özgür Güvercin)

### T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi PÜF NOKTALARI Ders Notları – 2.ÜNİTE

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Dünya Savaşı'nın en önemli nedeni <b>EKONOMİK rekabet</b> (Sömürge yarışdır) ve sınır sorunlarıdır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| I. Dünya Savaşı'nın iki <b>TEMEL nedeni</b> Sanayi İnkılabı ( <b>Sömürge yarış</b> ) ve Fransız İhtilali'dir ( <b>Milliyetçilik</b> ).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| I. Dünya Savaşı'nın bloklarının iki kurucu devleti <b>İNGİLTERE (İtilaf)</b> ve <b>ALMANYA (İttifak)</b> dır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| I. Dünya Savaşı'nı başlatan olay (kıvılcım); Avusturya – Macaristan Veliahdının öldürülmesidir.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na girmesinde <b>TARAFSIZ (DESTEKSİZ)</b> kalma korkusu ve kaybettiği toprakları geri alma isteği etkilidir.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Osmanlı Devleti bu savaşta; <b>TAARRUZ (Saldırı)</b> , <b>SAVUNMA</b> ve <b>TOPRAKLARI DIŞINDA</b> (Müttefiklerine yardım) gibi cephelerini üç başlıkta toplayabiliriz.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p style="text-align: center;"><u>Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı Cepheleri</u></p> <p><b>Kafkas (Doğu) Cephesi:</b> Rusya ile savaşıldı ve Osmanlı yenildi.</p> <p><b>Kanal (Süveyş) Cephesi:</b> İngiltere ile savaşıldı ve Osmanlı yenildi.</p> <p><b>Çanakale Cephesi:</b> İtilaf Devletleri ile savaşıldı ve Osmanlı kazandı.</p> <p><b>Irak Cephesi:</b> Osmanlı sadece <u>Kut-ül Amare</u>'de önemli bir başarı elde etti ama cepheyi kaybetti.</p> <p><b>Suriye – Filistin Cephesi:</b> İngiltere ile savaşıldı ve Osmanlı yenildi.</p> <p><b>Hicaz – Yemen Cephesi:</b> İngiltere ve Araplar ile savaşıldı ve Osmanlı yenildi.</p> <p><b>Makedonya, Romanya, Galiçya:</b> Müttefiklerimize (Almanya ve Avusturya – Macaristan) yardım için topraklarımız dışında Balkanlar'a asker gönderdiğimiz cephelerdir.</p> |
| Büyük savaşlardan sonra ATEŞKES antlaşması ve arkasından BARIŞ antlaşması imzalanır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Örnek:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| I. Dünya Savaşı sonunda Osmanlı ile Mondros Ateşkesi (1918) ve Sevr Barışı (1920) imzalandı.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Kurtuluş Savaşı sonunda TBMM ile Mudanya Ateşkesi (1922) ve Lozan Barışı (1923) imzalandı.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| ABD, I. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru <b>Wilson İlkelerini</b> belirlemiştir. İngiltere'ye sunduğu bu şartla savaşa İngiltere yanında girmiştir. <b>Wilson İlkeleri özetle savaşları önlemek ve işgalleri durdurmak</b> için hazırlanmıştır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı'ndan Mondros Ateşkesini imzalayarak çıkmıştır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Mondros'un Osmanlı için en ağır ve en olumsuz maddeleri <b>7. Madde</b> (Anadolu'nun işgali) ve <b>24. Maddedir.</b> (Ermeni devleti kurulması için Doğu Anadolu'nun işgali)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Yazar: Özgür GÜVERCİN / <a href="http://www.derssosyal.com">www.derssosyal.com</a> / YouTube: <a href="https://www.youtube.com/channel/UCqW0j0k0k0k0k0k0k0k0k0k">Özgür Güvercin</a> / Palme Yayınları</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Başarılar dilerim...</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

### Mondros Maddeleri ve Yorumu

**Telgraf hatları İtilafların denetiminde olacak.** (İletişimi kontrol ederek örgütlenmeyi engellemek)

**Limanlar ve tüneller İtilafların olacak.** (Ulaşımı kontrol ederek işgali kolaylaştırmak ve Anadolu'nun zenginliklerini daha rahat sömürebilmek)

**Silahlar İtilaflara teslim edilecek.** (Anadolu'yu savunmasız bırakmak)

**Ordular terhis (dağıtılacak) edilecek.** (Anadolu'yu savunmasız bırakmak)

Mondros Ateşkesi sonrası **ANADOLU'NUN İŞGALİ** başlamıştır. Bunun sonucu olarak TÜRK halkı öncelikle **MİLLİ (YARARLI) CEMİYETLER** kurmuştur. (İşgallerin haksızlığını hukuki yollarla duyurma)  
Daha sonra işgaller artınca TÜRK halkı yerel **KUVAYI MİLLİYE** örgütlerini kurmuştur. (Silahlı direniş yapabilmek ve düşmanı yavaşlatabilmek için)

### İZMİR'İN İŞGALİ

İzmir'i İngilizlerin desteği ile **YUNANİSTAN** işgal etmiştir. Bu durum **İTALYA ile İNGİLTERE'nin** arasını bozmuştur. Anadolu halkı bu işgal sonrasında **BİLİNÇLENMEYE** başlamıştır. İşgale karşı İzmir'de ilk kurşunu **HASAN TAHSİN (OSMAN NEVRES)** atmıştır.

### MONDROS SONRASI KURULAN CEMİYETLER

**Yararlı (Milli) Cemiyetler:** İşgallere karşı Anadolu halkının ve vatansever subayların çalışmaları ile kuruldu. (**Doğu Anadolu MHC, Kilikyalılar, Trakya Paşaeli, Reddi İlhak Cemiyeti vs**)

**Azınlıkların Kurduğu Zararlı Cemiyetler:** Osmanlı topraklarında bağımsız azınlık devleti kurma amacındaki cemiyetlerdir. (**Pontus Rum, Mavri Mira, Etnik-i Eterya, Makabi Alyans, Hınçak Taşnak**)

**Türklerin Kurduğu Milli Varlığa Düşman Cemiyetler:** İtilaf Devletleri ve Osmanlı yönetimi destekli olan cemiyetlerdir. Anadolu bağımsızlık hareketini durdurmak en önemli amaçlarıdır. (**Sulh ve Selameti Osmani, Teali İslam, Kürt Teali, İngiliz Muhipleri, Wilson Prensipleri, Hürriyet ve İtilaf**)

### Kuvayı Milliye örgütlerinin en önemli iki YARARI

- TBMM'ye karşı isyanları bastırmak ve TBMM'nin otoritesini güçlendirmek,
- Anadolu'nun işgalini yavaşlatmak ve düşmanı yıpratmaktır.

### ÜNLÜ KUVVACILAR

- Antep'te ŞAHİN BEY
- Urfa'da ALİ SAİP BEY
- Maraş'ta SÜTÇÜ İMAM
- Rize'de İPSİZ RECEP
- Ege'de ÇERKEZ ETHEM, YÖRÜK ALİ EFE, DEMİRCİ MEHMET EFE

### Kuvayı Milliye'nin OLUMSUZ yönleri:

Askeri disiplinleri yok. Eğitimsizler. Başiboş denetimsizler. Halka zulüm ettikleri de olmuş. Bölgeseldirler ve kesin galibiyet elde edemediler.

### MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ:

**Samsun'a Çıkış:** 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal Samsun'a çıktı. Samsun Raporu'nu yazdı.

**Havza Mitingi:** Mustafa Kemal, halka seslenerek mitingler yapmaları ve telgraflar göndermelerini istedi. (İlk milli bilinçlenme çalışmasıdır.)

**Amasya Genelgesi (Tamimi):** Milli Mücadele'nin AMAÇ, GEREKÇE ve YÖNETİMİ burada belirtilmiştir.

**Erzurum Kongresi:** Temsil Heyeti ilk kez kurulmuş, Manda ve Himaye ilk kez reddedilmiştir.

**Sivas Kongresi:** Temsil Heyeti ulusal oldu. Mandacılık kesin olarak reddedildi. İrade-i Milliye gazetesi çıkarıldı. Bütün yararlı cemiyetler birleştirildi.

**Amasya Görüşmeleri:** Mustafa Kemal ile Salih Paşa (İstanbul adına) görüştü. Anadolu hareketi tanınmış oldu.

**Mebusan Meclisi'nin Toplanması:** Seçimler yapılmış ve halkın iradesi yönetime yansımıştır.

**Misak-ı Milli'nin Kabulü:** Mondros Ateşkesi öncesi sınırlar vatan toprağı kabul edilmiştir. İşgallere karşı resmi bir belge niteliğindedir.

### I. TBMM 23 Nisan 1920'de ANKARA'DA AÇILMIŞTIR.

**İlk TBMM:** Kurucu Meclistir. İhtilal Meclisidir. Güçler birliği yöntemini kullanmıştır.

Öncelikli hedefi ulusal BAĞIMSIZLIKTIR. Meclis Hükümeti Sistemi uygulanmıştır. 1921 Anayasasını hazırlamıştır. Bütçeden en çok para SAVUNMA (Savaş) için ayrılmıştır.

### TBMM'ye KARŞI AYAKLANMALAR

- **İstanbul Hükümeti Ayaklanmaları:** Anzavur Ayaklanması ve Kuvayı İnzibatiye ayaklanması

- **Azınlık Ayaklanmaları:** Ermeni ve Rum ayaklanmaları

- **Kuvayı Milliye Ayaklanmaları:** Çerkez Ethem ve Demirci Mehmet Efe ayaklanmaları

- **İstanbul Hükümeti ve İtilaf Devletleri Ayaklanmaları:** Konya, Bolu-Düzce, Koçgiri, Çapanoğlu, Cemil Çeto, Milli Aşireti ayaklanmalarıdır.

10 Ağustos 1920'de **SEVR BARIŞ Antlaşması** imzalanmıştır. Bu antlaşma imzalanmadan önce Mebusan Meclisi kapatıldığı için ve bu antlaşma mecliste oylanarak kabul edilmediği için **GEÇERSİZ (ÖLÜ DOĞAN)** bir antlaşmadır.

**Yazar: Özgür GÜVERCİN / [www.derssosyal.com](http://www.derssosyal.com) / YouTube: [Özgür Güvercin](#) / [Palme Yayınları](#)**

**Başarılar dilerim...**